

PRINSJES FESTIVAL KRAANT

**PRINSJES
FESTIVAL**

15 t/m 20
SEPTEMBER

BELEEF HET FEEST VAN DE DEMOCRATIE!

De festivalweek voor Prinsjesdag in de
Haagse binnenstad met muziek, cultuur,
hoeden, debat, diner, cabaret, lezingen,
fotografie, en nog veel meer!

Prinsjesfoto tentoonstelling

Alle inzendingen voor de Prinsjesfotoprijs zijn te zien op de Prinsjesfoto tentoonstelling. Vele fotografen hebben **prachtige foto's** ingezonden die een beeld schetsen van belangrijke, bijzondere, grappige of alledaagse gebeurtenissen in politiek Den Haag. Alle foto's, en natuurlijk ook de winnende Prinsjesfoto, zijn op **10 september** te zien in de Eerste Kamer. Daarna staat de tentoonstelling nog in de Grote Kerk, Escher in het Paleis en Nieuwspoor.

10-30 SEPT

DIV. LOCATIES

Prinsjeshatwalk

17
09

15.00 UUR

LANGE VOORHOUT

Wie is het meest stijlvol?

Zaterdag 17 september staat de Prinsjesmarkt op het Lange Voorhout **bomvol kramen** met handgemaakte hoeden, mode en nog veel meer. Vanaf 15:00 uur start een wervelende hoedenshow, de prinsjeshatwalk. Maar voordat je naar het Lange Voorhout komt: **zet je beste hoed** op en trek je beste outfit aan, want er zijn **mooie prijzen** te winnen!

Prinsjesfestival 2016 | beeldverslag

Prinsjesfestival viert het feest van de democratie. Na een korte aanloop omlijstte Prinsjesfestival van donderdag 15 tot en met dinsdag 20 september 2016 voor de vierde maal Prinsjesdag. Prinsjesfestival is een moderne traditie die in Den Haag een betekenisvol programma biedt vol feestelijke en inhoudelijke activiteiten. Ditmaal was de provincie Zeeland strategisch partner van dit festival voor stad en land. Het centrale thema van Prinsjesfestival 2016 was:

Democr@tie: tussen Facebook en Wetboek Over democratie en de digitale revolutie

Dit beeldverslag bevat een deel van de activiteiten onder de vlag van Prinsjesfestival. Zie achterin voor het volledig overzicht van het programma, de samenstelling van diverse gremia, een greep uit de pers, de tekst waarmee Prinsjesdichter Franca Treur Prinsjesfestival 2016 opende, het menu voor PrinsjesDiner 2016 van Prinsjeskok Eric van Bochove. Eerste en laatste pagina beeldverslag: voor- en achterkant Festivalkrant Prinsjesfestival 2016.

VRIJDAG 09.09.2016 | 20.00 | **Nacht van de dictatuur ProDemos** | ProDemos, Gevangenpoort.

ZATERDAG 10.09.2016 (Dag van de democratie in Nederland, open monumentendag) | 10.00 – 16.30 | **PrinsjesFototentoonstelling 2016** | Noenzaal Eerste Kamer | in samenwerking met Eerste Kamer der Staten-Generaal, Rabobank Nederland.

ZATERDAG 10.09.2016 (Dag van de democratie in Nederland, open monumentendag) | 10.15 | **Opening expositie PrinsjesHatwalk** | Paleis Lange Voorhout | i.s.m. museum Escher in het Paleis | m.m.v. o.a. **Malik en Martiena Azmani, Susan Dekker**, conservatrice **Dunja Hak, Jos Heymans, Berry Rutjes, Marcel Westerdiep** | presentatie: **Jaap Wiersma** | foto boven geheel links Marcel Westerdiep, naast wie Dunja Hak.

Foto boven, v.l.n.r.: **Jos Heymans, Martiena en Malik Azmani, Dunja Hak.**

WOENSDAG 14.09.2016 | 19.30 | **Prinsjes online** | Auditorium Universiteit Leiden Campus Den Haag | workshop politieke communicatie en sociale media | m.m.v. wethouder **Rabin Baldewsingh** (foto boven), **Bertine Moeraff**, **Tjalling Smit** (foto links onder), **Arco Timmermans** en **Erik van Venetië** (foto onder recht) | presentatie: **Kamran Ullah**.

WOENSDAG 14.09.2016 | 20.30 | eerste **PrinsjesPubQuiz** | PrinsjesAmbassade van Zeeland (Nieuwspoort) | i.s.m. Nieuwspoort, Montesquieu Instituut, notaris mr **René Rieter** | presentatie: **Michiel Breedveld** en **Joost Vullings** (foto boven) | winnende team: wetenschappelijke bureaus van diverse politieke partijen | jury: Fons Kockelmans, Bert van den Braak, Louis Cornelisse.

DONDERDAG 15.09.2016 (Internationale Dag van de Democratie) | 14.00 | **Opening PrinsjesAmbassade van Zeeland** (Nieuwspoor) | foto boven, op Lange Poten v.l.n.r.: commissaris van de koning in Zuid-Holland **Jaap Smit**, burgemeester van Den Haag **Jozias van Aartsen**, commissaris van de koning in Zeeland **Han Polman**.

DONDERDAG 15.09.2016 (Internationale Dag van de Democratie) | 16.30 | **Opening Prinsjesfestival** door de Zeeuwse Prinsjesdichter **Franca Treur** (foto boven) in combinatie met de **officiële start PrinsjesDiner** (locatie: Pathé Buitenhof | m.m.v. o.a.: CdK van Zeeland **Han Polman**, Prinsjeskok **Eric van Bochove** (restaurant 't Vlasbloemeken te Koewacht), **Nicole Feenstra-Moinot** (presentatie), **Melanie Gerrett** (Klein Maar Dapper), **Los Gitanos**, **Serena Jansen**, **Thijs van Leeuwen**, **Gert Jan Verhoog**, **Marcel Westerdiep**, dubbelpost Haagsch Studenten Schutters Korps **Pro Libertate** (foto onder).

Serena Jansen

CdK **Han Polman** (foto onder, boven), **Melanie Gerrett** (trompet, foto boven)

Prinsjeskok **Eric van Bochove** (foto boven), **Nicole Feenstra-Moinot** (foto onder)

Foto boven links: **Thijs van Leeuwen**; foto onder: 'Gouden Koets' met modellen van het Haagse **Maison Albert**, dubbelpost van **Pro Libertate** en in de 'koets' **Hanneke Feije, Ivan Baas**.

VRIJDAG 16.09.2016 | 10.30 | **Democratie in Woord en Beeld**: uitreiking **PrinsjesBoekenprijs** voor het beste politieke boek, en **PrinsjesFotoprijs** voor de beste politieke foto (Plenaire zaal Eerste Kamer) | genomineerden Prinsjesboekenprijs: 'De belofte. Over macht, idealisme en politiek' van **Pieter Hilhorst**; 'De verschrikkelijke Janmaat. Nederland en de Centrumpartij' van **Joost Niemöller**; 'Weerbare democratie. De grenzen van de democratie tolerantie' van **Bastiaan Rijpkema** (winnaar); prijsuitreiking idem: CdK **Han Polman**; genomineerden Prinsjesfotoprijs: **Bart Maat** (winnaar), **Dirk Hol**, **Martijn Beekman**, **Marcel van den Bergh**; prijsuitreiking: vice-voorzitter **Hans Franken** van de Eerste Kamer; presentatie: **Astrid Feiter** | interviews: **Michiel Breedveld**, **Jos Heymans**.

Michiel Breedveld (links), **Bastiaan Rijpkema**

Foto boven: **Michiel Breedveld, Pieter Hilhorst** (rechts); foto onder: **Joost Niemöller** (rechts)

Foto boven, v.l.n.r.: **Hans Polman, Bastiaan Rijpkema**, juryvoorzitter Prinsjesboekenprijs **Kars Veling**; foto onder, rechts op voorgrond: jurylid Prinsjesboekenprijs **Toof Brader**

Foto boven: **Jos Heymans** (geheel links), **Marcel van den Bergh**; foto onder: **Bart Maat**

Foto boven: curator Prinsjesfoto **Gerhard van Roon**, waarnemer juryvoorzitter Bert Verhoeff, **Astrid Feiter**; foto onder: collega's feliciteren winnaar **Bart Maat**

Foto boven, v.l.n.r.: **Gerhard van Roon, Bart Maat, Dirk Hol, Marcel van den Bergh, Martijn Beekman, Hans Franken**; foto onder: **Bart Maat**

VRIJDAG 16.09.2016 | 12.45 | **Montesquieu Prinsjeslezing** | sociëteit De Witte | Thema: *Sociale media: impuls of gevaar van de democratie* | m.m.w. **Jacob Kohnstamm** (foto boven), **Tamara Witschge** (foto linksonder), **Eileen Jerrett** (foto rechtsonder) | moderator: **Peter Olsthoorn**

Foto boven, v.l.n.r.: **Peter Olsthoorn, Tamara Witschge, Jacob Kohnstamm**

Foto boven: de provincie **Zeeland** manifesteert zich in de Lange Poten ter hoogte van de Zeeuwse PrinsjesAmbassade in Nieuwspoor; foto onder: Prinsjesfestival op tien zuilen in het Haagse centrum.

VRIJDAG 16.09.2016 | **PrinsjesAmbassade van Zeeland** (Nieuwspoort) | minister **Henk Kamp** van Economische Zaken (rechts op foto boven) spreekt rond de wekelijkse persconferentie van de minister-president die hij verving, gedeputeerde **Ben de Reu** (links) en commissaris van de koning **Han Polman**.

VRIJDAG 16.09.2016 | 16.00 | PrinsjesRede voor de beste politieke speech | Kloosterkerk | m.m.v. o.a. **Abdelkader Benali, Wim van de Camp, Jan Walravens, Tim de Gier** | moderator: **Paul Sneijder** | acteurs Nationale Toneel: **PM** | winnaar: **Janneke Horlings** | andere genomineerden: **Michelle Knight, Jesse Zuurmond** | opdracht 2016: *Facebookdemocratie, mijn visioen*. Foto boven en rechtsonder: de Kloosterkerk vult zich voor Prinsjesrede. Foto linksonder: kosterij Kloosterkerk.

foto boven: **Paul Sneijder** (links), **Jan Walravens** (speechwriter minister-president).

Foto boven: **Abdelkader Benali**; onder, v.l.n.r.: **Tim de Gier, Paul Sneijder, Wim van de Camp**.

Mark Rietman (het Nationale Toneel) brengt één van de genomineerde speeches.

Foto boven, v.l.n.r.: **Janneke Horlings** (winnaar Prinsjesrede 2016), **Michelle Knight**, **Jesse Zuurmond**; foto onder, v.j.n.r.: juryvoorzitter **Bob Hiensch**, **Janneke Horlings**, **Paul Sneijder**.

VRIJDAG 16.09.2016 | 19.00 | **Zeeuws diner pensant** in het teken van de Four Freedoms en het thema van Prinsjesfestival 2016 | PrinsjesAmbassade van Zeeland (Nieuwspoort) | organisatie: provincie Zeeland i.s.m. Roosevelt Foundation | uitreiking **Prinsjesprijs 2016** aan Tweede Kamerlid **Pieter Omtzigt** (foto boven rechts) door de Zeeuwse CdK **Han Polman** | juryvoorzitter **Wim Deetman** (foto onder) brengt het juryrapport en reflecteert op het onderwerp van het diner pensant.

ZATERDAG 17.09.2016 | 11.00 | **PrinsjesForum** | Hoge Raad | forumdiscussie over democratie en rechtsstaat | forumleden: voorzitter Raad voor de rechtspraak **Frits Bakker**, voorzitter Eerste Kamer **Ankie Broekers-Knol**, vice-president Raad van State **Piet Hein Donner**, president Hoge Raad **Maarten Feteris** | debatleiding: **Michiel Breedveld** | i.s.m. Hoge Raad der Nederlanden, ProDemos. Foto boven, v.l.n.r.: Michiel Breedveld (links op rug tegenover), Piet Hein Donner.

Foto boven, v.l.n.r.: **Frits Bakker, Ankie Broekers-Knol, Maarten Fleterus, Piet Hein Donner.**

ZATERDAG 17.09.2016 ('familiedag' Den Haag) | 12.00 | **PrinsjesMarkt** | Lange Voorhout.

ZATERDAG 17.09.2016 ('familiedag' Den Haag) | 14.00 | Lange Voorhout | **oefenshow** door de Bereden Brigade van de **Koninklijke Marechaussee** te paard (foto onder) met muzikale medewerking van het Trompetterkorps van de Koninklijke Marechaussee. Foto boven: burgemeester **Jozias van Aartsen** van Den Haag en diens vrouw **Henriette van Aartsen-Warsen** op PrinsjesMarkt in gesprek met een marktkoopman in Zeeuwse appelen.

ZATERDAG 17.09.2016 ('familiedag' Den Haag) | 15.00 | Lange Voorhout | **PrinsjesHatwalk** | presentatie: **Bas Muijs** (foto onder rechts) | uitreiking publieksprijs door **Berry Rutjes** aan **Eunyoung Lee**; uitreiking ontwerpprijs Ode aan Schiaparelli door **Marcel Westerdiep** aan **Guusje Jeukens** (tweede prijs: **Sarah Webb**, derde prijs: **Floor Bas** | uitreiking PrinsjesHatwalk Zeelandprijs door gedeputeerde **Carla Schönknecht-Vermeulen** aan **Jolanda Kok**. M.m.v. **Maison Albert**, **Small Time Crooks** (foto boven links).

Foto boven midden: ontwerper **Victor Osborne** uit New York, tegenwoordig werkzaam in Parijs;
foto onder, tweede van rechts: Zeeuwse ontwerpster **Loes de Wolff** uit Vlissingen.

Foto boven: winnares van de ontwerpwedstrijd **Guusje Jeukens**, hand in hand met het model dat haar winnende creatie draagt.

Foto boven, v.l.n.r.: (winnares PrinsjesHatwalk Zeelandprijs) **Jolanda Kok**, gedeputeerde **Carla Schönknecht-Vermeulen**, **Bas Muijs**.

ZONDAG 18.09.2016 | 16.00 | **PrinsjesFilm** Engelstalig | Pathé Buitenhof | film: Blueberry Soup | thema debat: *Does e-democracy work?* | introductie: **Will Derks** (Nederlands Instituut voor Meerpartijendemocratie (NIMPD)) | forum: **Eileen Jarrett** (regisseur), prof. **Thorvaldur Gylfason**, prof. **Rens Vliegthart** | moderator: **Serv Wiemers** | i.s.m. Pathé Buitenhof, NIMPD, restaurant Mochi.

Foto linksonder: **Will Derks**; foto boven en rechtsonder: patron **Patrick Buyze** van het Haagse restaurant Mochi.

Foto boven: **Serv Wiemers**; foto onder: **Eileen Jarrett**.

Foto linksboven: prof. **Thorvaldur Gylfason**; foto onder, v.l.n.r.: prof. **Rens Vliegenthart**, prof. **Thorvaldur Gylfason**, Eileen Jarrett.

:

Foto onder: strandoefening voor Prinsjesdag van **Cavalerie Ere Escorte** voor het Kurhaus op Scheveningen; foto boven, v.l.n.r.: prof. **Rens Vliegenthart**, prof. **Thorvaldur Gylfason**, **Eileen Jarrett**, **Serv Wiemers**.

MAANDAG 19.09.2016 | 14.30 | **PrinsjesDebat** *het politiek jongerendebat* | Nieuwe vleugel Mauritshuis | stellingen betrokken door: **Patrick Lodiers** (De overheid moet er alles aan doen om de leegstroom van provincies door jongeren tegen te gaan), **Remko van Broekhoven** (Journalisten mogen alleen bij hoge uitzondering berichten over het privéleven van politici), gedeputeerde **Harry van der Maas** (Het is goed dat iedere Nederlander automatisch donor wordt als hij/zij geen bezwaar aantekent) | debatleiding: **Roderik van Grieken** (foto's boven) | beste debater: **Hannah Kaars** - Calvin college Middelburg -, beste citaat: **Angela Boeije** –thuiscollege (citaat: ‘Wie luistert er, zeker als jongere, nou naar de overheid?’) -aanmoedigingsprijs: **Bram Bornhijm** – Gymnasium Haganum.

Foto boven, v.l.n.r.: gedeputeerde **Harry van der Maas**, debatleider **Roderik van Grieken**, winnaar PrinsjesDebat 2016 **Hannah Kaars**; foto onder **Remko van Broekhoven**, Roderik van Grieken.

Foto boven: **Patrick Lodiers** (links), **Roderik van Grieken**.

MAANDAG 19.09.2016 | 16.00 | Haagse Zeeuwse Oesterpartij | Prinsjesambassade van Zeeland | provincie Zeeland & SNZOP | sprekers: minister **Ben Weyts** van Vlaanderen, vice-president van de Raad van State **Piet Hein Donner** (foto boven links vooraan naast Han Polman, deels in beeld).

MAANDAG 19.09.2016 | 18.30 | **Pimp de Troonrede** (finale / Troonrede online; ProDemos i.s.m. Prinsjesfestival | Studio Dudok, ProDemos | winnaar jury- en publieksprijs: **Stevie Bos** (foto boven op de troon) met achter haar v.l.n.r. de juryleden **Walter Freeman** (Nederlands Debat Instituut), Zeeuws gedeputeerde **Jo-Annes de Bat** en juryvoorzitter jury **Frans Weisglas**, oud-voorzitter van de Tweede Kamer | winnaar Zeeuwse prijs: **Sterre Van Wirdum** met oproep om jongeren meer invloed te geven op hun eigen toekomst.

MAANDAG 19.09.2016 en DINSDAG 20.09.2016 (Prinsjesdag) | 20.15 | **PrinsjesCabaret** | theater Diligentia | promotor: **Jan Jaap van der Wal** (foto linksboven) m.m.v.: Jan Jaap van der Wal, **Patrick Nederkoorn**, **Peter Pannekoek** (19.09), **Katinka Polderman** (20.09); presentatie: **Sjaak Bral** (foto rechtsboven) | de foto's hierboven zijn van PrinsjesCabaret 2014 en 2015 | om cabaretiers niet te hinderen zagen we er bij deze editie vanaf foto's te maken tijdens de voorstelling.

MAANDAG 19.09.2016 | 20.00 | **Prinsjesdag College** | 20.00 | Haagsch College i.s.m. Prinsjesfestival | spreker: **Martin Visser** (foto onder) chef redactie Financiële Telegraaf, over de rijksbegroting.

PRINSJESDAG 20.09.2016 | foto onderaan: hofrijtuig tijdens Prinsjesdag voor Paleis Noordeinde; foto boven: Koninklijke Militaire Kapel 'Johan Willem Friso' in de Prinsjesdagstoet; foto onder: Bereden Brigade **Koninklijke Marechaussee** in de Prinsjesdagstoet. Foto boven: **Martin Visser**.

DINSDAG 20.09.2016: Prinsjesdag | 17.00 | **PrinsjesBorrel** voor *jonge professionals* | Theater aan het Spui | i.s.m. Haagsch College | m.m.v. **Kees Verhoeven** -TK-lid voor D66, campagneleider (foto boven, rechts achter statafel) | presentatie en interview: **Vincent Rietbergen** (Haagsch College | foto boven, links achter statafel). Foto's onder: Theater aan het Spui vult zich voor Prinsjesborrel.

DINSDAG 20.09.2016: Prinsjesdag | 15.30 | **Algemene Politieke Jongerenbeschouwingen ProDemos** | m.m.v. voorzitters van jongerenorganisaties politieke partijen. Foto boven rechts: **Lieke Kuiper** (JS) en **Matthijs van de Burgwal** (JOVD).

De Commissarissen van de Koning **Jacques Tichelaar** (foto onder: geheel links) in de provincie Drenthe en **Han Polman** in de provincie Zeeland halen de vlag neer bij wijze van overdracht van het strategisch partnerschap van Prinsjesfestival 2017 aan Drenthe en Groningen. Foto boven: Algemene Politieke Jongerenbeschouwing ProDemos.

Beeldverslag Prinsjesfestival 2016 met dank aan...

Dit beeldverslag kwam tot stand met dank aan: **Gerhard van Roon** (curator Prinsjesfoto), **David de Haan, Gert Riphagen / Eerste Kamer** (foto's PrinsjesFotoTentoonstelling), **Bart van Vliet / ProDemos** (foto's Nacht van de dictatuur), **Ingrid Martens/provincie Zeeland** (foto's van activiteiten op en rond Prinsjesambassade van Zeeland), **Thijs van Leeuwen** e.a. (foto's koninklijk en militair ceremonieel), **Freek van den Bergh / Haagsch College** (foto's Prinsjesdag College), **Nienke Schuitemaker / ProDemos** (foto's Politieke jongerenbeschouwing ProDemos) | vormgeving Prinsjesfestival: **Danny de Neef**.

Een greep uit de pers over Prinsjesfestival 2016

VRIJDAG 2 SEPTEMBER

- NRC – Hilhorst, Niemoller en Rijkema genomineerd voor politieke boekenprijs

MAANDAG 5 SEPTEMBER

- Omroep West – Eten als een prins in Haagse restaurants met Prinsjesdagmenu

DONDERDAG 8 SEPTEMBER

- Omroep West – Zoveel hoeden, zoveel zinnen; Prinsjeshoeden in Eschermuseum zijn heel persoonlijk
- Women online – PrinsjesHatwalk: hoedenfestijn op Lange Voorhout

ZATERDAG 10 SEPTEMBER

- Zeeland.blog.nl – Franca Treur opent als Prinsjesdichter het Prinsjesfestival
<http://zeeland.blog.nl/nieuws/2016/09/10/franca-treur-opent-als-prinsjesdichter-het-prinsjesfestival>
- Uitzinnig.nl - Prinsjesfestival
https://www.uitzinnig.nl/festivals_en_evenementen/9a852491-4ad2-4028-acfa-6da96031334e/Prinsjesfestival.aspx

MAANDAG 12 SEPTEMBER

- PZC, Zeeland geboekt – Franca Treur opent Prinsjesfestival
<http://zeelandboeken.pzc.nl/?p=19074>
- Volkskrant – Nieuwe democratie is nodig en mogelijk
<http://www.volkskrant.nl/opinie/nieuwe-democratie-is-nodig-en-mogelijk~a4374722/>

WOENSDAG 14 SEPTEMBER

- Zeeland.blog.nl – Zeeland veroverd Den Haag
<http://zeeland.blog.nl/nieuws/2016/09/14/zeeland-veroverd-den-haag>
- Vlissingse Bode – Den Haag overspoelt met Zeeuwen
<http://internetbode.nl/vlissingen/zeeuwen-naar-haag-handelsmissie-300098>
- Omroep Zeeland – Liefdeslessen voor provincie Zeeland
<http://www.omroepzeeland.nl/nieuws/2016-09-14/1041095/liefdeslessen-voor-provincie-zeeland#.V9-rho9OLIU>

DONDERDAG 15 SEPTEMBER

- Reformatorisch Dagblad – Zeeland opent ambassade in Den Haag
<http://www.rd.nl/vandaag/binnenland/zeeland-opent-ambassade-in-den-haag-1.1126260>

DONDERDAG 15 SEPTEMBER

- Telegraaf.nl – Zeeland wil geld voor universiteit
http://www.telegraaf.nl/binnenland/26616607/___Zeeland_wil_geld_voor_universiteit___html

VRIJDAG 16 SEPTEMBER

- Trouw.nl – Zeurkous? Nee, zo vasthoudend moet een Kamerlid zijn
- AGF.nl – Uiensector presenteert zich in Den Haag op Prinsjesfestival
- Villamedia – Prinsjesfotoprijs 2016 voor Bart Maat
- <https://www.villamedia.nl/artikel/prinsjesfotoprijs-2016-voor-bart-maat>

ZATERDAG 17 SEPTEMBER en later

- Omroep West – radiuitzending Uit! (live vanaf het Lange Voorhout)
- De Posthoorn, 20.09.2016: Hele week Prinsjesdag
- NRC Handelsblad, 20.09.2016: Prijs voor foto van Arib en Samsom
- NRC Handelsblad, 21.09.2016: ‘Internet maakt je bekrompen’: Met deze tekst opende schrijver en dichter Franca Treur de vierde editie van het Haagse Prinsjesfestival
- Elsevier, 24 september 2016: Facebook en Wetboek; Tegengeluid
- Ter state (personeelsblad Raad van State), oktober 2016: Prinsjesfestival

Hieronder volgt het volledige overzicht van het programma van Prinsjesfestival 2016. Activiteiten die het festival zelf organiseert, zijn vet gedrukt.

MAANDAG 05.09.2016

- **10.00 Proefkoken Prinsjesdiner** (ROC Mondriaan | o.l.v. Prinsjeskok Eric van Bochhove van restaurant 't Vlasbloemeken te Koewacht | gastheren: Frank Plaatsman, Harry de Bruijn | m.m.v. chef-koks deelnemende restaurants, leerlingen ROC Mondriaan)

DONDERDAG 08.09.2016

- PM **Voorschouw expositie PrinsjesHatwalk** voor pers (Paleis Lange Voorhout | i.s.m. museum Escher in het Paleis)

VRIJDAG 09.09.2016

- 20.00 Nacht van de dictatuur (ProDemos; m.m.v. o.a. PM)

ZATERDAG 10.09.2016 (Dag van de democratie Nederland, open monumentendagen)

- PM Programma Dag van de democratie (ProDemos)
- **10.00 PrinsjesFototentoonstelling 2016** (tot 16.30 uur; Eerste Kamer; Prinsjespartners: Eerste Kamer der Staten-Generaal, Rabobank Nederland)
- **10.15 Opening expositie PrinsjesHatwalk** (Paleis Lange Voorhout | i.s.m. museum Escher in het Paleis | m.m.v. o.a. Malik en Martiena Azmani, Susan Dekker, Evelien Gentis, Chantal Gill'ard (?), Dunja Hak, Jos Heymans, Berry Rutjes, Marcel Westerdiep | presentatie: Jaap Wiersma | hoedententoonstelling tot en met 01.10.2016; openstelling 11.00 - 17.00 uur)

ZONDAG 11.09.2016 (open monumentendagen)

- **14.00 PrinsjesFototentoonstelling 2016** (Grote of Sint-Jacobskerk | Prinsjespartners: Eerste Kamer der Staten-Generaal, Rabobank Nederland)
- **11.00 Expositie PrinsjesHatwalk** (Paleis Lange Voorhout | i.s.m. museum Escher in het Paleis | hoedententoonstelling tot en met 01.10.2016)

DINSDAG 13.09.2016

- **11.00 PrinsjesFototentoonstelling 2016** (Grote of Sint-Jacobskerk | Prinsjespartners: Eerste Kamer der Staten-Generaal, Rabobank Nederland)
- **11.00 Expositie PrinsjesHatwalk** (Paleis Lange Voorhout | i.s.m. museum Escher in het Paleis | hoedententoonstelling tot en met 01.10.2016)

WOENSDAG 14.09.2016

- **11.00 PrinsjesFototentoonstelling 2016** (Grote of Sint-Jacobskerk | Prinsjespartners: Eerste Kamer der Staten-Generaal, Rabobank Nederland)
- **11.00 Expositie PrinsjesHatwalk** (Paleis Lange Voorhout | i.s.m. museum Escher in het Paleis | hoedententoonstelling tot en met 01.10.2016)
- **19.30 Prinsjes online** (Auditorium Universiteit Leiden Campus Den Haag Universiteit Leiden; workshop politieke communicatie en sociale media; m.m.v. Bertine Moeraff, Tjalling Smit, Arco Timmermans en Erik van Venetië; presentatie: Kamran Ullah)
- **20.30 PrinsjesPubQuiz** (Nieuwspoor: i.s.m. Nieuwspoor, Montesquieu Instituut)

DONDERDAG 15.09.2016 (Internationale Dag van de Democratie)

- **11.00 PrinsjesFototentoonstelling 2016** (Grote of Sint-Jacobskerk | Prinsjespartners: Eerste Kamer der Staten-Generaal, Rabobank Nederland)
- **11.00 Expositie PrinsjesHatwalk** (Paleis Lange Voorhout | i.s.m. museum Escher in het Paleis | hoedententoonstelling tot en met 01.10.2016)
- **14.00 Opening PrinsjesAmbassade van Zeeland** (Nieuwspoor)
- **16.30 Opening Prinsjesfestival, Zeeuwse Prinsjesdichter PM (Franca Treur)** in combinatie met **officiële start PrinsjesDiner** (locatie: Pathé Buitenhof | m.m.v. o.a.: CdK van Zeeland Han Polman, Prinsjeskok Eric van Bochove (restaurant 't Vlasbloemeken te Koewacht), Serena Jansen, Thijs van Leeuwen, Marcel Westerdiep, Melanie Gerrett (Klein Maar Dapper), Haagsch Studenten Schutters

Korps Pro Libertate, Los Gitanos | presentatie: Nicole Feenstra-Moinot

- **18.00 PrinsjesDiner** (Prinsjeskok: Eric van Bochove | m.m.v. ROC Mondriaan | Cottontree Cottontree City (voorheen Le Bistrot), Schlemmer, It Rains Fishes, La Liguria, les Ombrelles)
- **19.00 Weiner** (Montesquieu Instituut i.s.m. Filmhuis Den Haag | documentaire & debat m.m.v. Kristof Jacobs, Maarten Hijink)
- **19.00 Zeeuws Diner** (Nieuwspoort | genodigden)

VRIJDAG 16.09.2016

- **11.00 PrinsjesFototentoonstelling 2016** (selectie in: museum Escher in het Paleis | steeds **Tot 17.00 uur** | Prinsjespartners: Eerste Kamer der Staten-Generaal, Rabobank Nederland)
- **11.00 Expositie PrinsjesHatwalk** (Paleis Lange Voorhout | i.s.m. museum Escher in het Paleis | hoedententoonstelling tot en met 01.10.2016)
- **10.30 Democratie in Woord en Beeld:** uitreiking **PrinsjesBoekenprijs** voor *het beste politieke boek*, en **PrinsjesFotoprijs** voor *de beste politieke foto* (Plenaire zaal Eerste Kamer); genomineerden Prinsjesboekenprijs: 'De belofte. Over macht, idealisme en politiek' van Pieter Hilhorst; 'De verschrikkelijke Janmaat. Nederland en de Centrapartij' van Joost Niemöller; 'Weerbare democratie. De grenzen van de democratie tolerantie' van Bastiaan Rijpkema (winnaar); prijsuitreiking idem door CdK Han Polman; genomineerden Prinsjesfotoprijs: Bart Maat (winnaar), Dirk Hol, Martijn Beekman, Marcel van den Bergh; prijsuitreiking door voorzitter EK; presentatie: PM; Prinsjespartners: Eerste Kamer der Staten-Generaal, ProDemos, Rabobank Nederland; mediapartner: NRC Handelsblad)
- **PM** Kleine Prinsjesdag Unicef (Ridderzaal)
- **12.45 Montesquieu Prinsjeslezing** (sociëteit De Witte | Sociale media: impuls of gevaar van de democratie | m.m.w. Jacob Kohnstamm, Tamara Witschge, Eileen Jerrett | moderator: Peter Olsthoorn)
- **16.00 PrinsjesRede** voor *de beste politieke speech* (Kloosterkerk) | m.m.v. o.a. Abdelkader Benali, Wim van de Camp, Jan Walravens, Tim de Gier | moderator: Paul Snejder | acteurs: Nationale Toneel | winnaar: Janneke Horlings | andere genomineerden: Michelle Knight, Jesse Zuurmond | Prinsjespartner: De Maatschappij | mediapartner: Elsevier | opdracht 2016: *Facebookdemocratie, mijn visioen*)
- **18.00 PrinsjesDiner** (Prinsjeskok: Eric van Bochove | m.m.v. ROC Mondriaan | deelnemende restaurants rond het Binnenhof: Cottontree City (voorheen Le Bistrot), Schlemmer, It Rains Fishes, La Liguria, les Ombrelles)
- **19.00 Zeeuws diner pensant** over Four Freedoms en thema Prinsjesfestival 2016 | uitreiking **Prinsjesprijs 2016** (Nieuwspoort | genodigden | winnaar: Pieter Omtzigt | prijsuitreiking: CdK Zeeland Han Polman | organisatie: provincie Zeeland i.s.m. Roosevelt Foundation | mediapartner: Trouw)

ZATERDAG 17.09.2016 ('familiedag' Den Haag)

- **11.00 PrinsjesFototentoonstelling 2016** (selectie in: museum Escher in het Paleis | Prinsjespartners: Eerste Kamer der Staten-Generaal, Rabobank Nederland)
- **11.00 Expositie PrinsjesHatwalk** (Paleis Lange Voorhout | i.s.m. museum Escher in het

- Paleis | hoedententoonstelling tot en met 01.10.2016)
- **11.00 PrinsjesForum** (Hoge Raad | forumdiscussie over De staat van de Rechtsstaat | forum: Frits Bakker, Ankie Broekers-Knol, Piet Hein Donner, Maarten Feteris | debatleiding: Michiel Breedveld | i.s.m. Hoge Raad der Nederlanden, ProDemos)
 - **12.00 Officiële start PrinsjesMarkt** (Lange Voorhout; tot 18.00 uur; start door PM | mediapartner: Omroep West)
 - **14.00 PrinsjesWandeling** (Haagse binnenstad | i.s.m. ProDemos | mediapartner: omroep West)
 - **14.00** Oefenshow door de Bereden Brigade van de Koninklijke Marechaussee te paard met muzikale medewerking van het Trompetterkorps van de Koninklijke Marechaussee (Lange Voorhout)
 - **15.00 PrinsjesHatwalk, PrinsjesHoedenprijs** (Lange Voorhout | presentatie: Bas Muijs | uitreiking publieksprijs door Berry Rutjes aan Eunyoung Lee; uitreiking ontwerprijds Ode aan Schiaparelli door Marcel Westerdiep aan Guusje Jeukens (tweede prijs: Sarah Webb, derde prijs: Floor Bas | uitreiking PrinsjesHatwalk Zeelandprijs door gedeputeerde Carla Schönknecht-Vermeulen aan Jolanda Kok | mediapartner: omroep West)
 - **18.00 PrinsjesDiner** (Prinsjeskok: Eric van Bochove | m.m.v. ROC Mondriaan | deelnemende restaurants rond het Binnenhof: Cottontree City (voorheen Le Bistroquet), Schlemmer, It Rains Fishes, La Liguria, les Ombrelles)
 - **20.00** Holland Zeeland House (Nieuwspoort | Zeeuwse Connectie)

ZONDAG 18.09.2016 (Cultuurdag Prinsjesambassade van Zeeland)

- **11.00 PrinsjesFototentoonstelling 2016** (selectie in: museum Escher in het Paleis | Prinsjespartners: Eerste Kamer der Staten-Generaal, Rabobank Nederland)
- **11.00 Expositie PrinsjesHatwalk** (Paleis Lange Voorhout | i.s.m. museum Escher in het Paleis | hoedententoonstelling tot en met 01.10.2016)
- **10.00** Generale repetitie Prinsjesdag door het Koninklijke Staldepartement en de bereden eenheden (in totaal ongeveer 200 paarden) van Cavalerie, Koninklijke Marechaussee en Nationale Politie. 10.00 uur: vertrek Koninklijke Stallen aan de Hogewal
- **11.00** De 10 van Renesse (Haags Filmhuis | Film by the Sea | met talkshow, lunch)
- **11.30** Lustrumdefilé Cavalerie Ere Escorte met muzikale medewerking van de Fanfare Bereden Wapens (Lange Voorhout)
- **14.00** Beeldende kunst in en uit Zeeland (Nieuwspoort | CBK Zeeland)
- **16.00 PrinsjesFilm** Engelstalig (Pathé Buitenhof | film: Blueberry Soup | thema debat: *Does e-democracy work?* | introductie: Will Derks | forum: Eileen Jarrett (regisseur), prof. Thorvaldur Gylfason, prof. Rens Vliegthart | moderator: Serv Wiemers)
- **18.00 PrinsjesDiner** (Prinsjeskok: Eric van Bochove | m.m.v. ROC Mondriaan | deelnemende restaurants rond het Binnenhof: Cottontree City (voorheen Le Bistroquet), Schlemmer, It Rains Fishes, La Liguria, les Ombrelles)
- **20.00** Coupure (Theater aan het Spui | Theaterproductiehuis Zeelandia)

MAANDAG 19.09.2016

- **10.00** Strandoefening voor het Kurhaus van het Cavalerie Ere Escorte met medewerking van de Bereden Brigade van de Koninklijke Marechaussee en muzikaal omlijst door

- de Fanfare Bereden Wapens (Soldaat van Oranjestrand Scheveningen)
- 13.00 Symposium grensoverschrijdende arbeidsmarkt (Nieuwspoort; gemeente Terneuzen)
- **14.30 PrinsjesDebat** *het politiek jongerendebat* (Mauritshuis | stellingen betrokken door: Patrick Lodiers (De overheid moet er alles aan doen om de leegstroom van provincies door jongeren tegen te gaan), Remko van Broekhoven (Journalisten mogen alleen bij hoge uitzondering berichten over het privéleven van politici), gedeputeerde Harry van der Maas (Het is goed dat iedere Nederlander automatisch donor wordt als hij/zij geen bezwaar aantekent) | debatleiding: Roderik van Grieken) | beste debater: Hannah Kaars - Calvijn college Middelburg -, beste citaat: Angela Boeije – thuiscollege (citaat: ‘Wie luistert er, zeker als jongere, nou naar de overheid?’) - aanmoedigingsprijs: Bram Bornhijm – Gymnasium Haganum
- 16.00 Haagse Zeeuwse Oesterpartij (Nieuwspoort | provincie Zeeland & SNZOP | sprekers: minister B. Weijts van Vlaanderen, vice-president RvS mr P.H. Donner)
- **18.00 PrinsjesDiner** (Prinsjeskok: Eric van Bochove | m.m.v. ROC Mondriaan | deelnemende restaurants rond het Binnenhof: Cottontree City (voorheen Le Bistroquet), Schlemmer, It Rains Fishes, La Liguria, les Ombrelles)
- **18.30 Pimp de Troonrede** (finale / Troonrede online; ProDemos i.s.m. Prinsjesfestival | Studio Dudok, ProDemos | winnaar jury- en publieksprijs: Stevie Bos | voorzitter jury: Frans Weisglas, oud-voorzitter Tweede Kamer | winnaar Zeeuwse prijs: Sterre Van Wirdum met oproep om jongeren meer invloed te geven op hun eigen toekomst)
- 20.00 Prinsjesdag College (PM; organisatie: Haagsch College; spreker: Martin Visser, chef redactie Financiële Telegraaf, over rijksbegroting)
- **20.15 PrinsjesCabaret** (theater Diligentia; promotor: Jan Jaap van der Wal; m.m.v.: Jan Jaap van der Wal, Patrick Nederkoorn, Peter Pannekoek; presentatie: Sjaak Bral;

DINSDAG 20.09.2016: Prinsjesdag

- nvt Aanwezigheid burgerdeputatie Zeeland op Prinsjesdag (route koninklijke koets)
- 10.30 Prinsjesdagviering (Grote of Sint-Jacobskerk | thema: Te gast in eigen wereld)
- nvt **PrinsjesFototentoonstelling 2016** (Nieuwspoort; Prinsjespartners: Eerste Kamer der Staten-Generaal, Rabobank Nederland)
- **11.00 Expositie PrinsjesHatwalk** (Paleis Lange Voorhout | i.s.m. museum Escher in het Paleis | hoedententoonstelling tot en met 01.10.2016)
- **09.30 PrinsjesKind** (Koninklijke Schouwburg; i.s.m. ProDemos, provincie Zeeland en Koninklijke Schouwburg; m.m.v. o.a. jeugdtheater Zeeland)
- 13.00 Vertrek Koninklijke Stoet met Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima in de Glazen Koets vanaf Paleis Noordeinde naar de Ridderzaal
- 14.30 Muzikale show door het Traditioneel Tamboerkorps Garde Grenadiers, het Traditioneel Jachthoornkorps Garde Jagers, het Historisch Tamboerkorps van de Koninklijke Marechaussee, het Fanfarekorps van de Genie en het Reünie Orkest van de Artillerie (Lange Voorhout)
- 15.30 Algemene Politieke Jongerenbeschouwingen (ProDemos; m.m.v. voorzitters van jongerenorganisaties politieke partijen)
- PM Zeeuws ontvangst (waarop bekendmaking strategische partner Prinsjesfestival 2017)
- **17.00 PrinsjesBorrel voor jonge professionals** (Theater aan het Spui | m.m.v. Kees Verhoeven -TK-lid, campagneleider | i.s.m. Haagsch College)
- **18.00 PrinsjesDiner** (Prinsjeskok: Eric van Bochove | m.m.v. ROC Mondriaan |

- deelnemende restaurants rond het Binnenhof: Cottontree City (voorheen Le Bistroquet), Schlemmer, It Rains Fishes, La Liguria, les Ombrelles)
- **20.15 PrinsjesCabaret** (theater Diligentia; met eerste reactie cabaretiers op Prinsjesdag 2016; tevens afsluiting Prinsjesfestival 2016; promotor: Jan Jaap van der Wal; m.m.v.: Jan Jaap van der Wal, Patrick Nederkoorn, Katinka Polderman; presentatie: Sjaak Bral)
 - 20.15 Prinsjesdagconcert Residentie Orkest (Zuiderstrandtheater)
-

JURY

- **Prinsjesprijs 2016:** Wim Deetman (voorzitter), Anne Bos, Max van Weezel
- **Prinsjesboekenprijs 2016:** Kars Veling (voorzitter), Toof Brader, Sarah de Lange
- **Prinsjesfotoprijs 2016:** Bert Verhoeff (voorzitter), Jos Heymans (parl. Pers), Marijke Vos (EK), Lotte Sprengers (co-hoofd Fotografie KABK), Madeleine van Toorenburg (TK); wedstrijdsecretariaat: Hans Kouwenhoven (duosecretaris), Gerhard van Roon (idem, programmacurator Prinsjesfoto)
- **PrinsjesHatwalk ontwerpwedstrijd 2016:** Marcel Westerdiep (vz), Marianne Jongkind, Els Robberechts, Victor Osborne
- **PrinsjesHatwalk publieksprijs 2016:** Berry Rutjes (voorzitter), Carola Schouten, Truus Stuiver, Tylo Vervoort (winnares 2015)
- **Prinsjesrede 2016:** Bob Hiensch (voorzitter), Jan Kuitenbrouwer, Tico Raaijman (secr.), Astrid Schutte (winnaar 2015)
- **PrinsjesPubQuiz 2016:** René Rieter (voorzitter), Bert van den Braak, Louis Cornelisse, Fons Kockelmans

ALGEMEEN

- **Comité van aanbeveling:** Gerdi Verbeet (voorzitter; oud-voorzitter Tweede Kamer), Ank Bijleveld-Schouten (Commissaris van de Koning in de provincie Overijssel), Theo Bovens (Gouverneur in de provincie Limburg), Harry van den Brink (commandant Koninklijke Marechaussee; Gouverneur der Residentie), Jaap Jelle Feenstra (voorzitter BVPA), Joost Vullings (voorzitter Parlementaire Persvereniging), Wieneke Buurman (voorzitter Logeion), Sywert van Lienden (voorzitter G500), Paul van Vliet, Jouke de Vries (decaan Campus Fryslân Rijksuniversiteit Groningen), Wim Willems (Haags hoogleraar Universiteit Leiden Campus Den Haag)
- **Stichtingsbestuur:** Gert Jan Verhoog (voorzitter), Hanneke Feije (secretaris), Piet de Meijer (penningmeester) en Sylvia den Ouden
- **Curatorium:** Ivan Baas, Joop Pot, Kars Veling en Karoline Wiegerink
- **Programmaraad:** Gert Jan Verhoog (vz), Hans Buurman (Gemeentemuseum), Ingrid van Engelshoven (wethouder gemeente Den Haag), Hanneke Feije (secretaris), Leonard Geluk (bestuursvoorzitter Haagse Hogeschool), Eddy Habben Jansen (directeur ProDemos), Eric Janssen (directeur Nieuwspoort), Thijs van Leeuwen (koninklijke, militaire ceremonie),

Henk Scholten (directeur Zuiderstrandtheater), Liesbeth Weijs (directeur Montesquieu Instituut)

- **Prinsjespartners:** provincie Zeeland (strategische partner), Stichting Boschuyzen, Fonds 1818, Eerste Kamer der Staten-Generaal, Gasunie, gemeente Den Haag, De Maatschappij, ProDemos, Rabobank Nederland
- **Mediapartners:** Elsevier, Den Haag Centraal, NRC Handelsblad, Trouw, Omroep West
- **In samenwerking met organisaties:** theaters Diligentia PePijn, Filmhuis Den Haag, Gemeentemuseum - Escher in het Paleis, Grote of Sint-Jacobskerk, Haagsch College, Haagsche Kuis, Hoge Raad der Nederlanden, Kloosterkerk, Koninklijke Schouwburg, Stichting Marketing Den Haag, Stichting Marketing Haagse Binnenstad, Mauritshuis, Montesquieu Instituut, Nationale Toneel, Nederlands Debat Instituut, Nederlands Instituut voor Meerpartijendemocratie, Internationaal perscentrum Nieuwspoort, Pathé Buitenhof, Bodega De Posthoorn, Pulchri Studio, Theater aan het Spui, Haagse veilinghuis Venduehuis der Notarissen, Sociëteit De Witte, Tweede Kamer der Staten-Generaal en Zuiderstrandtheater
- **Onderwijsinstellingen:** Haagse Hogeschool, Hotelschool The Hague, InHolland, ROC Mondriaan, Stichting Lucas Onderwijs, Stichting VO (Voortgezet Onderwijs) Haaglanden, Universiteit Leiden Faculteit Governance and Global Affairs
- **Restaurants:** Cotton tree City (voorheen Le Bistroquet), It Rains Fishes, La Liguria, Les Ombrelles, Mochi, Schlemmer

Met de tekst als volgt opende Prinsjesdichter Franca Treur op 15 september 2016 de vierde editie van Prinsjesfestival.

‘Dichters zijn machteloos. Ze hebben het niet over zaken waarvan ze op de hoogte zijn, maar juist over dingen waarvan ze niet op de hoogte zijn. Dichters verkennen het onkenbare. Ze hebben het over de liefde, over het lot, over vermoedens, of, zoals vandaag, over invloed. De invloed van de digitale revolutie op onze democratie.

Hier zoekt de dienstdoende dichter radeloos naar houvast. Want moet je nu optimistisch zijn over de revolutionaire openheid van het platform, het democratische aspect ervan, wikileaks, de algemene toegang tot, en het benutten van kennis? Of moet je je zorgen maken over privacy of over het riool dat Twitter is?

Ooit was ook de parlementaire democratie een revolutionaire uitvinding. Toen het Franse volk aan het eind van de achttiende eeuw de aristocratische leiders onder de quillotine legde en zelf zeggenschap eiste, reisde staatsman en denker Alexis de Tocqueville naar Amerika om daar het fenomeen eens in de praktijk te bestuderen. Want hoe leef je eigenlijk samen, vroeg De Tocqueville zich af, wanneer niemand de macht heeft bevelen te geven, en niemand gehoorzaam hoeft te zijn?

Na lange observatie noteerde hij onder meer dat mensen in een democratie weliswaar ‘altijd een opgewonden, onzekere indruk maken en altijd bereid schijnen om van plan en positie te veranderen,’ maar dat het niet klopt dat ze elk moment ook meteen hun wetten afschaffen, en nieuwe opvattingen en gewoonten aannemen.

Omdat mensen in een democratie individualistisch zijn, en hun eigen kleine materiële belangen hoger achten dan het algemeen belang, zullen ze niet zo snel achter iemand met radicale ideeën aanlopen, en juist de voorkeur geven aan stabiliteit. Letterlijk schreef hij:

‘De hartstochten die de mensen uiteen drijven, treden vanzelf aan het licht, maar de verborgen kracht die hen in bedwang houdt en samenbindt laat zich niet in één oogopslag waarnemen.’

De hartstochten die mensen uiteen drijven lijken tegenwoordig het licht te zien op het sociale platform Twitter. Heel direct kunnen gewone mensen hier hun persoonlijke mening kwijt, en het moet verleidelijk zijn voor politici om die te zien als een barometer van het land. In die zin lijkt de invloed van de twitteraars direct en groot, maar ook politici weten dat slechts een kleine 20% van de Nederlanders op Twitter zit, en dat de meeste mensen absoluut niet bezig zijn met alle opwinding die daar plaatsheeft.

Maar in het algemeen zijn sociale platforms wel degelijk invloedrijk. Ruim 80 % van de Nederlanders zit bijvoorbeeld op Facebook, en bekijkt de wereld vanaf hier. De diversiteit die het internet aanvankelijk voorstond, heeft plaatsgemaakt voor de centralisering van informatie.

Hier doet zich het fenomeen voor van de *filter bubble*. Algoritmen zoals die schuilgaan achter de *news feed* van Facebook zijn bedoeld om ons méér te geven van wat Facebook denkt dat wij willen – wat betekent dat ons dagelijks nieuwsoverzicht onzichtbaar is gecensureerd, om de ideeën die we al hadden te versterken. Zo verbreden we ons niet en nemen we geen kennis meer van tegenovergestelde meningen.

Een heel groot bijkomend probleem is dat feiten niet langer feiten zijn. Je zou kunnen zeggen dat De Tocqueville hiervoor al waarschuwde, toen hij stelde dat democratisering de weg vrijmaakt voor de tirannie van de meerderheid. Iedereen is gelijk, dus kennis afkomstig van traditionele autoriteiten

(journalisten, wetenschappers) staat op dezelfde voet als de particuliere mening van iemand die er niet al te lang over heeft nagedacht.

In een tijd waarin nieuws online en gratis tot ons komt, worden sensationele (nep)berichten veel vaker gelezen dan grondige journalistieke stukken. Meningën tellen steeds vaker als feiten en de technologie faciliteert supersnelle verspreiding van dit soort 'feitelijkheden', en politici krijgen hierdoor ineens een grote kans om met onjuiste informatie verkiezingen te winnen.

In een bubble leven met een eigen waarheid is iets waar ik, afkomstig uit de refoerwereld, over mee kan praten. Overal hoorde ik de eerste achttien jaar van mijn leven hetzelfde reformatorische geluid: thuis, op school, in de kerk, bij vriendinnetjes en op catechisatie. Ik las het in het Reformatorisch Dagblad en in de reformatorische Gezinsgids. Andere zienswijzen drongen er niet binnen, want seculiere media zoals de televisie waren verboden. We wisten weinig van de buitenwereld, maar wel dat die boos en gevaarlijk was, en dat de vrouwen er broeken en oorbellen droegen.

Ik heb altijd gedacht dat het internet voor mij te laat gekomen is, en dat alles anders was gelopen als ik als kind al wifi had gehad. Andere informatie zou dan immers voorhanden zijn geweest en vragen die ik nooit durfde te stellen, omdat ze als oneerbiedig werden gezien, had ik anoniem kwijt gekund op internetfora. Toch blijkt uit recente cijfers dat het aantal leden van de bevindelijk gereformeerde kerken juist groeit. Kennelijk is het prima mogelijk om aan je eigen waarheid vast te houden, ondanks de toegang tot heel andere ideeën.

Het internet had de plek moeten zijn waar mensen uit verschillende sociale groepen wat betreft afkomst, opleidingsniveau en opvattingen elkaar nog kunnen ontmoeten, maar dat gebeurt juist niet. In de offline wereld komen we elkaar ook al niet meer tegen. Onze economie is inmiddels zodanig georganiseerd dat mensen met hetzelfde opleidingsniveau bij elkaar op de werkvloer zitten, en we trouwen ook nog eens met iemand van hetzelfde opleidingsniveau.

Daarnaast organiseren mensen zich niet langer via traditionele instituties. In plaats daarvan ontstaan vluchtige, lichte gemeenschappen (vaak rondom bepaalde events) van mensen met dezelfde soort opvattingen, gewoonten, behoeften en uitgangspunten.

Het resultaat van deze ontwikkelingen is een samenleving met weinig verbinding en nul consensus over de waarheid. In het Amerika dat De Tocqueville 200 jaar geleden bestudeerde, zorgden verenigingen, liefdadigheidsinstellingen en kerkgenootschappen nog voor enig normbesef, stabiliteit en betrokkenheid, maar hier wankelen de pijlers van de democratie. Wie geen andersdenkenden ontmoet, die vertrouwt ze ook niet, en wie geen mensen vertrouwt, die ziet ook het nut van de publieke zaak niet in.

De enige plek waar alle mensen uit alle verschillende groepen elkaar nu nog kunnen ontmoeten is het onderwijs. Daarom ben ik voor hetzelfde onderwijs voor iedereen, met in de lesprogramma's veel aandacht voor het wezenlijke verschil tussen feiten en meningën.

Tegelijkertijd moet het digitale domein dringend op een rechtstatelijke manier worden ingericht. Want de enorme populariteit van een beperkt aantal sociale platforms maakt individuen machteloos en bedriegen oppermachtig.

Wijlen mijn opa, de enige strenggereformeerde inwoner van een klein plaatsje in Noord-Holland, las zo'n vijftig/zestig jaar geleden de uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen in de krant. Er waren zoveel stemmen voor de VVD, zoveel voor de PvdA en zoveel voor het CDA. Bij de SGP stond één

stem, zijn eigen. Meteen riep hij mijn oma op het matje, die het tot zijn ontzetting kennelijk had gewaagd op een andere partij te stemmen.

In de huidige tijd weten zoekmachines, smartphones, chips, sensoren, slimme apparaten en camera's (het internet der dingen) al je ins en outs waar je stemgedrag via bestudering van de datasets gemakkelijk uit te destilleren valt, en het is een kwestie van tijd of al die apparaten beslissen of je nog naar het ziekenhuis mag of naar het buitenland. Misschien toch maar eens stemmen op een partij die onze data veilig stelt.'

Menu PrinsjesDiner van Prinsjeskok 2016 Eric van Bochove van restaurant 't Vlasbloemeken te Koewacht

Tartaar van harder

zoetzure komkommer | zeekraal crème | mesheft | kokkels | zeewieren

Zeeuws lam

kotelet | ragout in gepofte ui | slavink zeesla gerold | zilte aardappel spekkoeck | vadouvan saus

Bramen

Hangop | mousse | karamelparfait | vlierbloessem

**BE
CALM
IT'S NOT
JUST
A
FESTIVAL**

**PRINSJES
FESTIVAL**

**15 t/m 20
SEPTEMBER**

BELEEF HET FEEST VAN DE DEMOCRATIE!

Prinsjesfestival

#prinsjesfestival

@prinsjesfestiva